

Vindebymøllens historie og betydning

I 2017 blev verdens første havvindmøllepark, Vindeby Offshore, nedtaget efter 27 års drift. En af de 11 møller, E6, blev overdraget til Energimuseet af Ørsted, som ejede vindmøllerne. Museet skulle selv sørge for afhentning af vindmøllen på havnen i Nyborg, og det skete med økonomisk støtte fra Slots- og Kulturstyrelsen. Siden har møllen ligget ved museets parkeringsplads, hvor besøgende kan se og læse om den, men det har hele tiden været planen, at møllen skulle rejses på museets område, når det var økonomisk muligt.

De 11 Vindebymøller blev rejst i 1991 som **verdens første havvindmøllepark**, da den sjællandske elforsyning med Elkraft i spidsen havde svært ved at finde plads på landjorden til det antal vindmøller, som regeringen i 1985 havde bedt dem om at opstille på Sjælland, Lolland og Falster. De 11 havvindmøller, der havde en samlet effekt på 5 MW, blev leveret af det danske firma Bonus, som siden blev en del af Siemens Gamesa. Siemens Gamesa lancerede i 2020 en havvindmølle med en effekt på 14 MW.

Firmaet Bonus i Brande startede i 1981 under navnet Danregn Vindkraft. En dansk produktion af vindmøller med en lille mølle på 22 kW. Ti år senere var møllerne vokset til 450 kW. Bonusvindmøllerne havde stall-regulerede vinger med drejelige vingspidser og en asynkron motor som generator. Som sådan var de et typisk udtryk for de møller, der gik under betegnelsen **"det danske koncept for vindmøller"**. Konceptet var udviklet på baggrund af Gedsermøllen fra 1957, som var Danmarks første store moderne vindmølle. Gedsermøllen har Energimuseet tidligere hjemtaget og den har siden 1992 været udstillet udendørs på museets område. Vindebymøllerne havde dog, som en udvikling af Gedsermøllen, vinger fabrikeret i glasfiber og en nacelle monteret på et ståltårn.

Vindebymøllerne blev, som den største serieproducerede vindmølle i Danmark, opstillet i sommeren 1991. For at modstå de noget hårdere vejrforhold på havet, var både mølletårn og maskiner særligt overfladebehandlede, og der var, som noget nyt, monteret affugtningsanlæg for at sikre, at den relative luftfugtighed i tårnet og i nacellen var under 60%. Desuden var de forsynede med kontrolanlæg baseret på microprocessorer, som sendte data gennem lyslederkabler til et fjernovervågningsanlæg. Der var tale om et pilotprojekt, hvor man afprøvede helt nye ting som affugtning, malingstyper, særlige forhold for gearkasse, styringssystem, ny fundamentstype osv. Alle disse ting skulle give og gav i stort omfang erfaringer med opsætning og drift af vindmøller på havet.

Dengang var det banebrydende, at sætte vindmøller op på havet og Vindebymøllerne blev verdenskendt, da de få år efter opsætning blev vist som model på Verdensudstillingen i Barcelona, og fra udlandet kom folk rejsende til Lolland for at se møllerne. Vindmøllerne var både Danmarks og verdens første havvindmøllepark. De vidner om dansk know-how, ekspertise og vovemod indenfor den vedvarende energiproduktion. Flere danske vindmøller har været banebrydende rent teknologisk såvel internationalt som nationalt. Vindebymøllerne var et helt nyt teknologisk skridt, som blev taget i Danmark indenfor den vedvarende energiproduktion. Det var en succeshistorie, der siden har gjort Danmark førende på verdensplan indenfor dette område.

Danmarks næste havvindmøllepark blev rejst i 1995 på Tunø Knob ved Aarhus, og siden er opstillingen af vindmøller på havet øget betydeligt, både i Danmark og internationalt. I dag er vindmøllefabrikation og opstilling af havvindmøller derfor en meget betydningsfuld industri og en vigtig økonomisk indtægt for bl.a. Ørsted og andre selskaber.

Havindmøllen E6 udgør et stort kvalitetsmæssigt løft af Energimuseets samling. Den er 1. generation af de danske og udenlandske havvindmøller, der i dag i meget større målestok og omfang opsættes rundt omkring i verden, og den ligger i naturlig forlængelse af den samling museet allerede har. Den vil ligesom Gedsermøllen være et ikon for dansk vedvarende energiforsyning, som er et af museets hovedansvarsområder.

Energimuseet har gennem de sidste 30 år forsket og formidlet indenfor vindmøllehistorien i Danmark og har udgivet flere skrifter og artikler om de el-producerende vindmøller i Danmark. Det vil være meget væsentligt for museets forskning og formidling at opstille en af de 11 vindmøller fra verdens første havvindmøllepark. Museet har allerede indsamlet en del viden og materiale om de danske vindmøllers historie både de landbaserede og de havbaserede. Vindebymøllen passer perfekt ind i museets øvrige samling af vindmøller, hvor museet har Gedsermøllen fra 1957, Riisagervindmøllen fra 1979, en Adolfsen vindmølle fra 1980 samt en stor testvinge fra Avedøreværkets vindmølle i 1990.